

SLOVENSKO ODONATOLOŠKO DRUŠTVO

Vošnjakova 4a, SI-1000 Ljubljana, Slovenija. Tel. 061 / 1 320 349

Internet: <http://www2.arnes.si/~mbsodonad1/index.html>

ERJAVECIA

številka 7

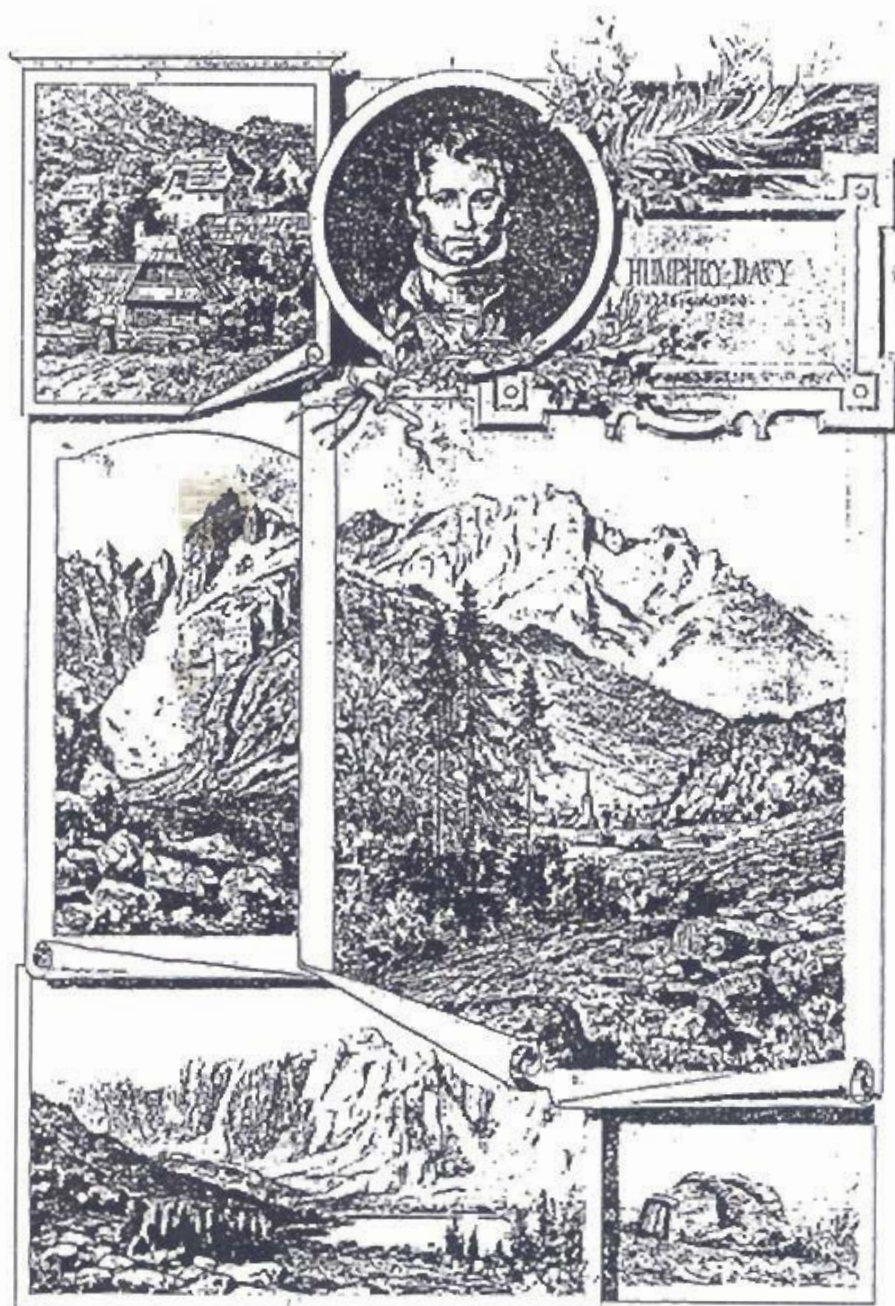
BILTEN

30.04.1999

izhaja dvakrat na leto

ISSN 1408-8185

uredil: Matjaž Bedjanič

SIR HUMPHREY DAVY (1778 - 1829)

NASLOVNICI POD ROB

Tokrat je na naslovnici *Erjavecie* predstavljen eden najpomembnejših naravoslovcev vseh časov, filozof in pesnik, Anglež Humphrey Davy, ki se je med kopico drugih reči, resda bolj obrobno, kakopak zanimal tudi za kačje pastirje. Veliko bolj kot slednji, pa ga je prevzela naša dežela in čeprav se je na Kranjskem mudil le nekajkrat, so ga naravne lepote slovenske pokrajine, gora in rek povsem prevzele.

Sir Humphry Davy se je rodil leta 1778 in že zelo mlad začel svojo znanstveno pot. Poznamo ga predvsem kot kemika in neumornega izumitelja, saj praktično ni bilo področja na katerem je deloval, ki se ne bi končalo s pomembnim odkritjem. Neizmerno ga je zanimala elektrokemija in z galvanizacijo je izoliral številne do tedaj neznane elemente, kot so kalij, natrij, barij, magnezij in še bi lahko naštevali. Odkril je tudi dušikov oksid - smejalni plin, ki je postal nekakšen LSD takratnega časa. Tudi Davy ga je pošteno vdihoval, vendar se pri tem ni ustavil in je eksperimentiral naprej, kar se je pri inhaliranju zmesi ogljikovega monoksida in vodika skoraj končalo tragično. Eden pomembnejših izumov je bila njegova jamska svetilka, ki je nevarnost takrat pogostih eksplozij v rudnikih zmanjšala na minimum. Številna odkritja so ponesla njegovo slavo po vsej Evropi in nagradil ga je celo sam Napoleon, čeprav sta bili Francija in Anglija takrat v vojni. Leta 1820 mu je bilo zaupano predsedovanje prestižne Royal Society iz Londona, ki jo je zelo uspešno vodil sedem let.

Tokratno Ilirijo je Davy razmeroma dobro poznal, saj se je v naši deželi večkrat mudil. Prvič le nekaj julijskih dni leta 1818, naslednjič pa za daljši čas leta 1827, ko je prišel preko Gorice v Ljubljano, kjer je ostal od srede aprile skoraj do konca maja. Še istega leta se je avgusta ponovno vrnil v Ljubljano, vendar jo je hitro zapustil, vse do maja 1828, ko je za dva tedna ponovno pripotoval v naše kraje. Pri nas je imel le dve domovanji; bival je v Čošeljnovi gostilni v Podkorenu ter v ljubljanski gostilni pri Deteli, kjer stoji danes hotel Union. Še posebej rad je živel v Pokorenu, ki ga je imenoval kar "moje staro gnezdo" in od tam je imel odlično izhodišče za ribolov v Savi Dolinki, zanimive planinske pohode ter izlete na Bohinjsko in Blejsko jezero. Zadnjič je obiskal Slovenijo konec avgusta 1828, preživel nekaj časa v Podkorenu, nato pa se že precej bolan do konca oktobra ustalil v Ljubljani. Od tukaj je hodil na številna potovanja po bližnji okolici, raziskal podzemski kras, proučeval človeško ribico in Cerknisko jezero ter se zanimal za šege in navade Slovencev.

Nasploh je izžarevalo Davyjevo raziskovanje naših krajev veliko lovsko in ribiško strast ter vsesplošno zanimanje za slovensko naravo, ki ji ni našel primerjave nikjer v Evropi. Zgornjo Savo je imenoval najlepšo reko za muharjenje na svetu in ko smo že pri muharjenju izdajmo, da je prav H. Davy izumil umetno

muho kot vabo za postrvi. S tem v zvezi je potrebno omeniti njegovo delo *Salmonia or days of fly-fishing*, ki je pisana v obliki dialogov med izmišljenimi osebami. Davy je bil ob pisanju tega dela že hudo bolan, zanimivo pa je, da je predgovor pisan in datiran iz Ljubljane: *Laybach, Iliyria, Sept. 30, 1828*. Vsebuje mnogo natančno opisanih podrobnosti iz življenja rib in ostalih vodnih živali, med njimi tudi kačjih pastirjev:

...The *libellula*, or dragon-fly, the most voracious of the winged insect tribe, deposits her eggs in such a manner, that the larvae fall into the water, and, after destroying and feeding upon almost all the aquatic insects found in this element, and changing their skins at various times, they emerge in their winged form the tyrants of the insect generations in the air...

Salmonia, str. 155

Seveda pa med svojim bivanjem v takratni Iliriji ni ostal ravnodušen do brhkih slovenskih deklet; njegovo srce naj bi osvojila Jožefina, mlada hčerka ljubljanskega gostilničarja, ki ga je negovala v času hude bolezni. Razen napisane ljubezenske pesmi pa sadovi te ljubezni niso dozoreli, zato zgodbo o Humphreyu Davyu na tem mestu zaključimo.

LITERATURA:

- DAVY, H., 1840. *Salmonia or days of fly-fishing: in a series of conversations: with some account of the habits of fishes belonging to the genus Salmo*. Smith, Elder & Co. Cornhill, London. 2. izdaja - ponatis (?).
- DAVY, J., 1839. *Memoirs of the life of Sir Humphrey Davy*. Smith, Elder & Co. Cornhill, London.
- RADICS, P. VON, 1907. Wissenschaftliche Erschliessung Krains durch Engländer. *Beilage zu Nr. 125 der "Laibacher Zeitung" vom 4. Juni 1907, 126. Jahrgang: 2-4.*
- VOLC, J., 1938. *Podkoren. Črtice iz preteklosti vasi in gorenjske Doline*. Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana. ii + 80 str.

(M. B.)

ZAPISNIK Z REDNEGA LETNEGA SESTANKA SLOVENSKEGA ODONATOLOŠKEGA DRUŠTVA

Redni letni sestanek Slovenskega odonatološkega društva se je godil v torek, 20.04.1999 v knjižnici Prirodoslovnega muzeja Slovenije, kjer se nas je zbralo 14 članov. Sestanek se je odvijal po naslednjem dnevnem redu:

1. PREDSTAVITEV AKTIVNOSTI DRUŠTVA V LETU 1999

- Pomladni tabor
- Poletni raziskovalni tabori, udeležba odonatologov in predstavitev rezultatov
- Delavnice za določanje levov in odraslih kačjih pastirjev v letu 1999
- Društvena zbirka za delavnice in predavanja
- Atlas kačjih pastirjev (Odonata) Slovenije

2. RAZNO

- Slovensko odonatološko društvo na Internetu
- Pogovor o izhajanju društvenega glasila *Exuviae* ter društvenega biltena *Erjavecija*
- ...

Letošnje aktivnosti društva naj bi se pričele s pomladnim društvenim taborom, ki bo predvidoma potekal v začetku junija na Kočevskem. Če bo dovolj interesentov, seveda sledijo popolnejše informacije. Interesentov gotovo ne bo manjkalo na Raziskovalnem taboru študentov biologije Šalovci '99 med 21. in 30. julijem, za kar bodo poskrbeli že standardni mentorji s svojimi članicami in člani. Za kraj dogajanja letošnjega Mladinskega biološkega raziskovalnega tabora, ki se bo godil med 26. junijem in 03. julijem, je bila soglasno izglasovana okolica Celja. Izdajmo še, da si je organizacijski tandem že izgovoril osnovno šolo v vasi Dramlje.

V maju bosta Urban Červek in Marko Sameja organizirala delavnice za določanje ličink in odraslih kačjih pastirjev, katerih novost je terenski dan v soboto in s tem seveda tudi možnost opazovanja živih kačjih pastirjev.

Pred točko Razno bi morala teči beseda o Atlasu kačjih pastirjev Slovenije, ker pa je bil vodja projekta Mladen Kotarac odsoten, se ta točka preloži na naslednji sestanek.

Obljuba, ki je bila dana konec novembra 1997 je končno uresničena. Urban Červek in Klemen Koselj sta pripravila novo domačo stran na Internetu, ki si jo lahko ogledate na že znanem naslovu. Upajmo, da bo preoblikovana stran zaživela in služila svojemu namenu.

Urednik društvenega glasila *Exuviae* Matjaž Bedjanič je najavil, da bo številka za leto 1998 izšla najverjetneje konec maja, številka za leto 1999 pa septembra. Leto 2000 pa bo očitno prelomno leto tudi za *Exuviae*, kajti takrat bo pričel z delom uredniški odbor iz tujine in s tem naj bi bilo povezano tudi redno izhajanje glasila. Pripravljen bo tudi propagandni letak za *Exuviae*, ki bo pripomogel k boljši predstavitvi in prodaji našega glasila.

Po končanem sestanku smo nazdravili predsedniku s pivom, nato pa nadaljevali z domačim štajerskim vinom na koncu Ljubljane, kamor se očitno radi zatekajo tudi pravi kosmatinci.

(P. P)

DRUŠTVENA ZBIRKA KAČJIH PASTIRJEV

Člani Slovenskega odonatološkega društva smo si zadali nalogo, da napravimo svojo lastno društveno primerjalno zbirko kačjih pastirjev. Ta je nujna za uspešno in hitrejše delo na področju taksonomije. Razlog za lastno zbirko so pomanjkljive, dotrajane in težje dostopne zbirke v inštitucijah, kot so npr. Prirodoslovni muzej Slovenije, Biotehniška fakulteta: Oddelek za biologijo, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

Zbirka je vsestransko uporabna. V prvi vrsti kot pomembno pomagalo pri zahtevni determinaciji primerkov do vrst. Je nepogrešljiv predmet na delavnicah o kačjih pastirjih, ki potekajo vsako leto pod strokovnim vodstvom na Oddelku za biologijo v Ljubljani. Na naših delavnicah si bodoči odonatologi lahko pridobijo osnovno znanje, ki je potrebno za nadaljne delo, stalni člani pa seveda utrjujemo znanje in se medsebojno dopolnjujemo z dobljenimi izkušnjami pri delu. Brez take zbirke si naših delavnic pač ne moremo predstavljati. V končni podobi naj bi vsebovala primerke vseh vrst kačjih pastirjev, ki živijo na območju Slovenije. Posamezno vrsto naj bi predstavljal primerek odrasle živali, tako samček kot samička, zraven pa še ličinka, oziroma njen ostanek lev. V tem trenutku vsebuje zbirka primerke naslednjih vrst: *Calopteryx virgo*, *Lestes barbarus*, *Pyrrhosoma nymphula*, *Coenagrion puella*, *Enallagma cyathigerum*, *Ischnura pumilio*, *Aeshna juncea*, *Aeshna mixta*, *Cordulegaster heros*, *Cordulegaster bidentata*, *Somatochlora metallica*, *Somatochlora meridionalis*, *Somatochlora arctica*, *Somatochlora flavomaculata*, *Libellula depressa*, *Orthetrum coerulescens* in *Sympetrum pedemontanum*.

V naši zbirki manjka še precej vrst, ki pa so mogoče tudi težje ulovljive, redke ali slabše raziskane. Ves dosedanji material se je zbiral predvsem na raziskovalnih taborih po vsej Sloveniji, ki smo se jih redno udeleževali ali pa smo jih celo sami organizirali. Tudi v prihodnje nameravamo zbirati material na takšen način. Še to, zbirka se trenutno nahaja na sedežu SOD-a, na Vošnjakovi 4/a v Ljubljani, po izgotovitvi pa bo seveda na voljo vsem zainteresiranim.

(M. S.)

I. ZIMSKO SREČANJE SLOVENSКИH ODONATOLOGOV MARIBORSKA KOČA NA POHORJU, DECEMBER 1998

Po začetnih zapletih z zaledenelo cesto, natikanjem verig in sočasnim umikanjem vozil pred gasilskimi avtomobili, nam je le uspelo priti na Mariborsko kočo na Pohorju, kjer je potekalo I. Zimsko srečanje slovenskih odonatologov.

Kljub temu, da je zimska sezona za kačje pastirje skrajno neprimerna, smo po preštevanju naših vrst z veseljem ugotovili, da nas je zbralo kar dvajset odonatologov. Najprej nas je z uvodnim govorom pozdravil predsednik društva in nas povabil k poslušanju štirih predavanj, popestrenih z diapozitivi, ki so jih pripravili kar "domači" člani društva. Seveda si v prihodnje želimo povabiti tudi druge predavatelje, da razširimo naša obzorja še na druga področja.

V pisani svet slovenske odonatne favne, ki me je kot novopečeno članico društva še posebno pritegnilo, nas je popeljal Matjaž Bedjanič, senior med mladimi na tem področju, obenem pa so "stari mački" imeli spet priliko osvežiti in izpopolniti svoje znanje. Temu je sledilo predavanje Andreje Škvarč, ki nam je razkazala čudovito pokrajino in življenje na JZ Šarplanine v Makedoniji, ki ju je imela priliko spoznati ob udeležbi na raziskovalnem taboru študentov biologije v Makedoniji. Kljub čudovitim posnetkom metuljev, ki jih je uspela ujeti v objektiv, je bilo čutiti pomanjkanje kačjih pastirjev, za kar pa se je vljudno opravičila, da je sicer pogledala v vsako mlako, vendar jih razen nekaj primerkov niti ni bilo. Po kratkem premoru je z predavanji nadaljeval Jure Gulič s prekrasnimi utrinki s Pohorja, ki jih je ujel ob njegovih številnih potepih po Pohorju. Sončna jutra, jezerca, potočki, gozdovi... Zakladi, ki jih skriva Pohorje so številni, le prepustiti se mu moramo, da nas odnese mednje. Za temi predavanjih je bil že čas, da smo se okrepčali z pravo domačo pojedino in se nato sili podali na potep po Etiopiji, ki ga je pripravil Luka Božič. Luka se je v Etiopiji posvetil predvsem ptičem, poleg tega pa je uspel ujeti tudi nekaj utrinkov o nam manj znanem življenju v deželi. Po naši potešeni radovednosti se je uradni del končal. Temu pa je sledila naporna debata, ob plesu, nočnem sankanju in neverjetni gostoljubnosti oskrbnika, kar do zgodnjih jutranjih ur.

Ob devetih budnica, obilen zajtrk in priprave na odhod proti domu. Utrujena, a zadovoljena sem sedla v avto in si zaželela še več takšnih srečanj. Zahvalila bi se rada vsem, ki ste nam popestrili večer, hrvaškima gostoma dr. Matiji Frankoviću in njegovi spremljevalki za prijetno presenečenje ob udeležbi in seveda oskrbniku Mariborske kočje za njegovo potrpežljivost in dobro voljo.

(M. M.)

KAČJI PASTIRJI NAREDILI VTIS NA DIJAKE

V šolskem letu 1997/98 sem skupaj s še dvema študentoma biologije opravljal pedagoško prakso na Gimnaziji Bežigrad Ljubljana. Skupno 35 nerazporejenih ur, ki se dijakom naberejo tekom leta, je bilo tokrat potrebno posvetiti biologiji. Ta predmet je med gimnazijci precej nepriljubljen, saj je tudi zaradi prenatrpanega učnega načrta sestavljen predvsem iz puhlega nasuivanja dejstev med štirimi stenami biološke učilnice. Zato smo se s prof. Metko Škornik odločili dijake 2. letnika popeljati v čudoviti svet terenske biologije.

Zastavili smo jim cel kup problemov z različnih področij biologije, med katerimi so nadebudneži lahko izbirali in jih pod mentorskim vodstvom enega od nas tudi obdelali, imeli pa so tudi možnost lastne konstrukcije problema. Sam sem bil mentor učencem, ki so se lotili nalog iz biologije, ekologije in varstva ptic, netopirjev, dvoživk, podzemeljskih živali ter seveda kačjih pastirjev. Slednji so pritegnili kar 16 dijakov, ki so delovali v 6 skupinah. Zanimala nas je zlasti preobrazba ličinke kačjega pastirja v odraslo žival.

Po krajšem seznanjanju z biologijo teh žuželk smo se odpravili h Koseškemu bajerju. Tam smo si v živo ogledali razlike med enakokrilimi in raznokrilimi kačjimi pastirji in njihovimi ličinkami. Izbrali smo odseke brega, ki sta jih 2 skupini dijakov redno pregledovali v mesecu maju, število nabranih levov pa sta poskušali povezati tudi z vremenskimi razmerami. Za preostale skupine smo nalovili zadnje stadije ličink tistih vrst, ki se preobražajo bolj zgodaj spomladi. Zanje so učenci nabrali tudi zalogo vodnih osličkov in rejenih paglavcev. Tako so kasneje lahko doma v akvariju ali kozarcu za vlaganje opazovali prehranjevalno strategijo svojih ljubljencev, se čudili neizmernemu apetitu in čakali na njihov vzpon po nameščeni bilki za levitev ter pot v svobodo.

Nekateri zamudniki so bili zaradi mentorjeve odsotnosti prisiljeni sami nabrati ličinke, vsled česar je nastala poleg lepih fotografij odraslega modrega ploščca, cela serija res kvalitetnih diapozitivov različnih faz prehranjevanja ličinke kozaka (družina Dytiscidae). Kljub temu, da njihova mala rušada ni mogla uiti ostremu mentorjevemu očesu, so bili za trud posebej pohvaljeni. S predstavitvijo rezultatov so se ravnotako dobro odrezali štirje dijaki, ki so posneli videofilm o prehranjevanju in preobrazbi ličink močvirskega lebduha (*Cordulia aenea*) in temnega modrača (*Orthetrum albistylum*), ki je opremljen s domiselnimi komentarji in je

nastajal celo ob dveh ponoči na obmorskem vikendu. Njihov izdelek bo koristen pripomoček pri pouku, morda pa bo priložnost za ogled tudi na kakšnem sestanku SOD-a. Druge skupine so si z lepo izdelanimi poročili zaslužile uvrstitev med slovensko odonatološko bibliografijo.

Za konec pa moram, ko gledam borne spiske uporabljenih virov v poročilih, še malo pojamrati nad pomanjkanjem in slabo dostopnostjo res kvalitetne poljudne odonatološke literature v slovenskem jeziku. Zanju smo krivi mi!

(K. K.)

DROBTINICE IN OCVIRKI

Po vzoru slovenskih ornitologov bomo z oktobrsko številko v naš društveni bilten *Erjavecija* uvedli novo rubriko, ki bo namenjena objavi posamičnih favnističnih podatkov, zanimivih opažanj in dogodkov, ki so morda "premajhni" za objavo članka, v terenskih beležnicah in naših glavah pa nanje kaj kmalu pozabimo. Zaželjeni so podatki za redke in ogrožene vrste, predvsem iz območij od koder doslej niso bile znane, izjemno zgodnje ali pozno pojavljanje določene vrste, notice o nenavadnem vedenju, skratka karkoli zanimivega iz tega ali onega razloga. Podatki naj bodo čim bolj natančni, zato je nujna navedba datuma, natančne lokalitete in imena popisovalca. **Prispevke prosim pošljite na naslov: Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, 2313 Fram.** Vljudno vabljeni k sodelovanju že v naslednji številki!

(M. B.)

KAČJI PASTIRJI NA INTERNETU

V prejšnji številki *Erjavecije* je bil najavljen skorašnji začetek odonatološke mailing liste. Mailing list je skupen e-mail naslov za vse, ki jih določena tema zanima, sodelovanje pa je, z izjemo domačega

telefonskega računa, ki polni žepe Telekomu, seveda brezplačno. Dovolj je, da se prijavite na "seznam naslovov" in dobili boste vso pošto, poslano na ta naslov. Lista je začela delovati v začetku februarja, do sedaj pa se je nabralo preko 700 pisem. Sicer prevladuje pošta ameriških dopisovalcev, vendar je dragonfly mailing list namenjen vsakomur, ki ga zanimajo kačji pastirji, od poklicnih odonatologov do začetnikov amaterjev. Razprave so do sedaj zajele probleme shranjevanja ujetih imagov in ličink, skrbi za zbirko, raznih načinov za ohranjanje DNA za nadaljne analize, problemov v izgovorjavi latinskih imen, predvsem pa vprašanj o biologiji kačjih pastirjev, od ekoloških zahtev tako imagov kot ličink, fenologije, migracij, razširjenosti, pomena nekaterih morfoloških posebnosti pri raznih vrstah (kot na primer lise na krilih, razširitev na zadnjih členkih abdomna, pseudoušescih nekaterih enakokrilih kačjih pastirjev) in še bi lahko našteval. Lista je primerna za kakršnakoli vprašanja, pogosto ljudje sprašujejo po primernih člankih za raziskave, prosijo za pomoč pri zbiranju materiala, z izmenjavo mnenj se je že večkrat marsikomu razjasnilo marsikatero vprašanje (in seveda pojavilo še več novih). Zaradi globalne usmerjenosti niso zaželjene objave povsem lokalnega pomena, kot na primer poročila z raznih izetov...

Na dragonfly mailing list, ki jo omogoča ListBot, se lahko prijavite na naslovu:

<http://dragonflies.listbot.com/>

Na tej strani le vnesite svoj e-naslov, lahko pa se obrnete tudi na pobudnika liste, dr. Dennisa Paulsona, direktorja Slaterjevega naravoslovnega muzeja iz zvezne države Washington v ZDA, ki ureja muzejsko domačo stran, katere dovršen del je posvečen kačjim pastirjem:

<http://www.ups.edu/biology/museum/UPSdragonflies.html>

Na njej objavlja tudi skenirane posnetke imagov nekaterih vrst, o katerih potekajo pogovori na listi. Tako narejeni posnetki so nadvse primerni pri določanju, saj omogočajo povečave nekaterih morfoloških znakov, ki ostanejo skriti na običajnih naravoslovnih fotografijah narejenih v naravi. Seveda pa je za skeniranje potrebna predvsem velika in reprezentativna zbirka.

Naj omenim še nekatere novosti na kačjepastirskih straneh na Internetu:

Stran fundacije S. I. O. ne deluje več, vendar pa so ostale strani, ki jih je urejal dr. Günther Bechly, predvsem seznam odonatološke bibliografije in strani o sistematiki in filogeniji.

<http://members.tripod.de/GBechly/index.htm>

Martin Schorr, dr. Martin Lindeboom in dr. Dennis R. Paulson pripravljajo seznam vseh vrst kačjih pastirjev na svetu. Velik del je že dostopen na naslovu:

<http://members.aol.com/odoweb/species.htm>

Povečala se je tudi stran nove svetovne organizacije WDA, ki je bogatejša predvsem zaradi novih povezav.

<http://powell.colgate.edu/wda/dragonfly.htm>

Zbirki povezav na strani z odonatološko tematiko ostajata isti:

<http://www.capecod.net/~bnikula/on4.htm>

<http://www.clarku.edu/~tartiss/odonate.html>

Seveda pa je večina teh strani tako ali drugače povezanih med sabo, zato vam brskanje ne bi smelo povzročati prevelikih težav in tipkarskih naporov. Povsem pa se jim lahko izognemo z objavo *Erjavecije* in vsebujočih URL naslovov z objavo glasila na društveni domači strani.

(A. Š.)

KAJ JE ŽE GOTOVA DOMAČA STRAN? - NEEE!

Nič ni lepšega kot Matjažev klic kako nedeljo popoldne, še posebej če ti pove, "da bi bilo fajn o domači strani kaj napisat v *Erjaveciji*". Kar dušiš se. Torej to obvestilo dojamite šele kake tri dni po tem, ko ga boste prebrali in nato naslednji dan pogledjte na naslednji naslov:

<http://www2.arnes.si/~mbsodonad1/index.html>

(S. W.)

(Op. ured.: Slovensko odonatološko društvo je bilo eno prvih, ki se je lahko pohvalo z domačo stranjo, ki jo je že pred skoraj tremi leti postavil Mladen

Kotarac. Spričo zelo hitrega razvoja novih trikov in mode na medmrežju sta bila osvežitev in izboljššan koncept seveda nujna. Za modne kreatorje so bili izbrani trije mojstri, ki naj bi delo rutinsko izgotovili, vendar se do danes, kljub obljubam in dejstvu, da je domača stran že tema stalnica društvenih sestankov, ni kaj dosti zgodilo. Vendar pa njihovo skrivnostno sporočilo, ki so ga zaupali objavi v *Erjavecii*, morda daje slutiti, da se vendarle nekaj premika... Naslov s ščepcem popra pa se je zapisal sam od sebe. Brez zamere mojstri!)

RDEČI KAČJI PASTIRJI

*Med svetlobo in temo
glej, pastirji rdeči!
Kdaj sem prvič videl jih
v zarji tej bleščeči?*

*Sem nabiral brusnice
v gori na pobočjih;
sem v resnici videl jih,
v sanjah le otročjih?*

*Pri petnajstih deklica
šla je v zakon z drugim
z doma ni novic o njej,
a naprej jo ljubim.*

*Glej pastirjev kačjih let!
Sonce v morje zdrsne.
Zdaj pastirji kačji spe,
bambus ziblje trsje.*

Tradicionalno japonsko pesem "Aka-tombo" je v slovenski jezik prevedla Marija Javoršek (Javoršek, M., 1996, *Notul. odonatol.* 4(8): 130-131), prevod pa je osnovan na originalni metriki japonskega besedila, v kombinaciji z angleškim prevodom, ki je bil objavljen tekom 12. Svetovnega odonatološkega simpozija na Japonskem. Znana japonska uspavanka velja za nekakšno himno mednarodnih simpozijev in je bila prevedena v več jezikov. Povejmo še, da je bila tekom 14. Svetovnega odonatološkega simpozija v Mariboru predstavljena tudi čudovita glasbena priredba pesmice, ki jo je za godalni kvartet Feguš napisal žal že pokojni skladatelj in organist Primož Ramovš.

Prevedla: Marija Javoršek

Priredil: Gregor Pirš

Rofu Miki:

Rdeči kačji pastirji

Med svet - lo - - - bo in te - mo,
Sem na - bi - - - ral brus - ni - ce
Pri pet - naj - stih dek - li - ca
Glej pa - stir - - - jev kač - jih let!

glej. pa - stir - ji rde - čit Kdaj sem zad - njč
v go - ri na po - boč - jih; Sem v res - ni - ci
šla je v za - kon z dru - gim. z do - ma ni no -
Son - ce v mor - je zdr - sne. Zdaj pa - stir - ji

vi - del jih v zar - ji tej ble - šče - čit?
vi - del jih, v sa - njah le o - troč - jih?
vic o njej. ki na - prej jo lju - bim.
kač - ji spe, bam - bus zib - lje trs - je.

DRUŠTVO ZA PROUČEVANJE IN OHRANJANJE METULJEV SLOVENIJE

Z letom 1999 je Slovenija bogatejša še za eno strokovno biološko-naravovarstveno usmerjeno društvo, katerega namen in cilj je ozaveščati različne javnosti o pestrosti in ogroženosti slovenske favne metuljev s ciljem njene ohranitve v čim večjem obsegu. Ustanovljeno je bilo 30. januarja 1999, uradno pa je registrirano od 13. aprila 1999 z imenom Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije. Kljub komaj nekaj mesečnemu obstoju šteje društvo že 15 članov, zastavljen pa je tudi okvirni program delovanja v naslednjih letih, med katerimi velja omeniti naslednje projekte in naloge:

- izdaja zgibanke o barju pri Zg. Doliču, ki predstavlja zadnje zatočišče munčevega rjavčka *Coenonympha tullia* v Sloveniji;
- pripraviti dopolnjeni in posodobljeni seznam metuljev Slovenije;
- pripraviti slovensko poimenovanje metuljev Slovenije, najprej za dnevnike, nato pa še za ostale;

V znaku društva je upodobljen kranjski ovnič *Zygaena carniolica* Scopoli

- dopolnjevati sliko razširjenosti metuljev v Sloveniji;
- pripraviti Atlas dnevnih metuljev Slovenije;
- opozarjati različne javnosti na ogroženost metuljev in njihovih habitatov v Sloveniji;
- sodelovati z ostalimi podobnimi društvi pri ohranjanju in varstvu narave Slovenije;
- vključevati se v mladinske raziskovalne tabore v Sloveniji;
- sodelovati pri inventariziranju favne v zavarovanih območjih in pripravljati podlage za upravljalne načrte v njih.

ETIČNI KODEKS ČLANOV DRUŠTVA ZA PROUČEVANJE IN OHRANJANJE METULJEV SLOVENIJE

NAMEN

S sprejetjem etičnega kodeksa želimo člani opravljati dejavnost, zaradi katere smo združeni v društvo in na način, ki bo zagotavljal namene ustanovitve društva.

LOV

Pri lovu izbiramo metode, ki najmanj prizadenejo populacije ali posamezne osebkke vseh vrst živih bitij. Prednost imajo: opazovanje in popis brez lova, ulov in izpust ter fotografiranje.

Nikoli ne usmrtimo več primerkov kot pa je to opravičljivo iz raziskovalnih namenov.

Osebkov iste vrste ne lovimo vsako leto na istem mestu v večjem številu.

Večjega števila osebkov iste vrste z enega najdišča, potrebnega za taksonomske raziskave, ne odlovimo v eni sezoni, temveč v daljšem časovnem obdobju. Za zagotovitev večjega števila osebkov za te namene se prednostno odločamo za umetno rejo.

Namesto stalno se ponavljajočih raziskovanj na istem mestu raje raziskujemo nove življenjske prostore.

Nikoli ne odlavljamo odraslih osebkov ali njihovih razvojnih oblik za namene trgovanja.

Če je iz raziskovalnih ali varstvenih namenov upravičen ulov in odvzem osebkov redkih ali ogroženih vrst, odlovimo v posameznem življenjskem prostoru največ po en par od vsake kot dokaz njihove prisotnosti. Namesto lova odraslih osebkov redkih in ogroženih vrst raje odlovimo njihove ličinke in jih doma vzredimo do odrasle žuželke.

Značilne lokalne oblike posamezne vrste živali lovimo z največjo obzirnostjo.

Pri lovu s svetili in svetlobnimi pastmi v kar največji meri uporabljamo načine, pri katerih je mogoče ujete živali žive vrniti v naravo.

Avtomatskih pasti, ki usmrtijo živali, v posameznem življenjskem prostoru nikoli ne nameščamo za dlje časa.

Ulovljene in usmrčene primerke živali, ki jih ne nameravamo uporabiti pri svojem nadaljnjem delu, posredujemo drugim zainteresiranim.

V primeru, ko se v avtomatskih pasteh v ulovu pogosteje pojavljajo redke ali ogrožene vrste, prestavimo past na drugo mesto.

Zaradi omogočanja varstvene dejavnosti sproti posredujemo pridobljene rezultate ustreznemu zbirnemu podatkovnemu centru.

Pristojnim naravovarstvenim službam javljamo svoja opažanja o uničevanju življenjskih prostorov redkih ali ogroženih vrst in se osebno angažiramo pri njihovem ohranjanju, v prvi vrsti pri ohranjanju in varovanju njihovih življenjskih prostorov.

Pri svojem delu upoštevamo tudi druge skupine živali, ki si z žuželkami delijo življenjski prostor.

ZBIRKE

Zbirke so "last" znanosti in ne predmet trgovanja, zato zainteresiranim raziskovalcem in raziskovalnim ustanovam dopuščamo in omogočamo njihovo uporabo.

Zbirke imamo ustrezno vzdrževane in urejene po sodobnih načelih stroke.

REJA

Iz narave nikoli ne odvzamemo večjega števila jajčec ali gosenic kot pa jih lahko z razpoložljivo količino hrane prehranimo.

Večjega števila vzrejenih osebkov kot pa ga potrebujemo za raziskovalne namene po zaključeni reji nikoli ne izpuščamo na poljubnem mestu, temveč v njihovo izvorno življenjsko okolje. Na ta način se izognemo morebitnim neslutnim posledicam za avtohtono favno.

Ponovno naseljevanje osebkov posameznih vrst (reintrodukcija) v neko življenjsko okolje je dopustno le po predhodno pridobljenem strokovnem mnenju.

TRGOVANJE

Z odraslimi osebkami ali njihovimi deli, njihovimi razvojnimi oblikami, preparati in zbirkami ne trgujemo.

UPOŠTEVANJE ZAKONODAJE

Pri svojem delu upoštevamo veljavno zakonodajo s področja varstva narave in okolja.

Zakonsko zavarovane vrste odlovimo le po predhodno pridobljenem soglasju pristojne službe za varstvo narave.

Na območjih, zavarovanih na podlagi naravovarstvene zakonodaje, opravljamo raziskovanja le po predhodno pridobljenem soglasju pristojne službe za varstvo narave ter upravljalca zavarovanega območja.

Enako ravnamo, kadar raziskujemo v drugih državah in če je potrebno, si predhodno pridobimo potrebna dovoljenja tako za raziskovanje kot za prenos materiala preko državnih meja.

UPOŠTEVANJE DRUGIH UPORABNIKOV PROSTORA

Pri svojem delu upoštevamo tudi druge uporabnike prostora, v prvi vrsti lastnike zemljišč.

Pri lovu odraslih osebkov in njihovih ličink smo pozorni, da ne povzročamo škode na rastlinstvu.

Dodatne informacije bomo zainteresiranim seveda z veseljem posredovali, že sedaj pa vabimo vse, ki vas metulji zanimajo, da se nam pridružite. **Naslov in kontaktna oseba: Franc Rebeušek, Stara Dečkova cesta 14, SI-3000 Celje, Tel. ++386 (0)63 490 43 10.**

15TH INTERNATIONAL SYMPOSIUM OF ODONATOLOGY

**to be held in Novosibirsk, Siberia, Russia, July 10-14, 2001
plus a 5-6 day Post-Symposium Tour**

Institute of Animal Systematics and Ecology of the Siberian Branch of the Russian Academy of Sciences cordially invites all those interested in damselflies and dragonflies to a stimulating fortnight in Novosibirsk. Scientific papers and posters, informal presentations and demonstrations, slide and film programs, field trips, and all the other traditional events are scheduled.

The Symposium will be organised by the Russian Section of *Societas Internationalis Odonatologica*, headed by:

Professor Dr Anatoly Yurevich Haritonov
Institute of Animal Systematics and Ecology
Siberian Branch, Russian Academy of Sciences
Ul. Frunze 11
RUS-630091 NOVOSIBIRSK, RUSSIA
TEL. / FAX: ++ 383 (2) / 17 09 73, 17 06 77
E-MAIL: ei@zoo.nsk.su

All correspondence is to be addressed at the Organizing Secretary:

Dr Oleg Kosterin
Institute of Cytology and Genetics
Siberian Branch, Russian Academy of Sciences
Lavrentiev Ave 10
RUS-630090 NOVOSIBIRSK, RUSSIA
TEL. / FAX: ++ 383 (2) / 33 12 78, 33 34 66
E-MAIL: kosterin@bionet.nsc.ru

The Mid-Symposium Field Trip will go to the Ob River valley. We shall also visit several odonatologically interesting localities in the Novosibirsk area.

The Post-Symposium Tour will combine odonatology and sight-seeing. Several biological stations of the Russian Academy of Sciences will be visited in the forest-steppe region and in the Altai Mountains.

Estimated costs (February 1999):

- *Registration (incl. Mid-Symposium Trip):*

US\$ 100; US\$ 40 (family members); US\$ 50 (students)

- *Hotel, per night:*

US\$ 30 (single room); US\$ 22 (double room/person)

All suggestions and comments will be much appreciated. They are to be directed at the Organizing Secretary and/or at Professor Haritonov. Those wishing to receive the information on details by airmail are kindly requested to notify the Organizing Secretary to this effect.

The Novosibirsk part of the world odonatological family consist of 13 members, who are eager to render a warm welcome and home to all odonatologists and dragonfly lovers who will be able to come.

DODATEK K GRADIVU ZA ODONATOLOŠKO BIBLIOGRAFIJO SLOVENIJE VII.

Pod tem imenom bodo tudi v prihodnje v *Erjaveciji* zbrani naslovi odonatološke literature, ki je izšla po objavi Gradiva za odonatološko bibliografijo Slovenije (KIAUTA, B., 1994. *Exuviae* 1/1: 9-15). Ob tej priložnosti vas najlepše naprošam, da pošljete kopije vsakršnih objavljenihotic, sestavkov ali člankov, ki vsebujejo favnistične podatke za ozemlje Slovenije ali se kako drugače dotikajo kačjih pastirjev na naslov: **Matjaž Bedjanič, Fram 117/a, SI-2313 Fram**. Kot vedno bo poskrbljeno, da bo vaš prispevek omenjen tudi v *Odonatological Abstracts*, ki so sestavni del uglednega mednarodnega odonatološkega časopisa *Odonatologica*.

247. AHLIN, M., B. BITENC, & L. GORNIK, 1998. *Preobrazba v naravi: kačji pastirji spomladi na Koseškem bajerju*. Seminarska naloga, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana. 8 str.
248. ALJANČIČ, M., J. BOLE, A. BUDIHNA, I. GEISTER, M. HAFNER, A. POLENEC & J. VOVK [prevajalci] / GARMS, H. & L. BORM, 1981. *Živalstvo Evrope: Priročnik za določanje živalskih vrst*. Mladinska knjiga, Ljubljana. xxxii+549 str.
249. BEDJANIČ, M., 1995. *Vorläufiger Bericht über die Libellenfauna des Dravsko polje und seiner Umgebung (Steiermark, NO Slowenien)*. Programm Kurzfassungen der Beiträge und Teilnehmerverzeichnis zur 14. Jahrestagung der GdO vom 24. - 26. März 1995, Alexisbad: 21.
250. BEDJANIČ, M., 1998. Raziskave biologije nosne jezerke *Epithea bimaculata* (Charpentier, 1825) v Sloveniji (Anisoptera: Corduliidae). *Erjavecija* 6: 26-27.
251. BOS, F. & M. WASSCHER, 1997. *Veldigs Libellen*. Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht. 256 str.
252. BREZIGAR, J. & M. ŽAJDELA, 1998. *Razvoj kačjih pastirjev*. Seminarska naloga, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana. v str.
253. BURBACH, K. & M. WINTERHOLLER, 1998. Schabrackenlibelle *Hemianax ephippiger* (Burmeister 1839). V: K. Kuhn & K. Burbach (ured.), *Libellen in Bayern*, str. 136-137, Ulmer, Stuttgart (Hohenheim).
254. CARNELUTTI, J., 1962. Boštjan Kiauta: Odonatna favna Triglavskega narodnega parka, Varstvo spomenikov VII, Ljubljana 1960. *Varstvo narave* 1: 176.
255. DUMONT, H. J., 1976. *Aeschna charpentieri* Kolenati, 1846, a synonym of *Cordulegaster insignis* Schneider, 1845, and the correct status of *Cordulegaster charpentieri auctorum* (Anisoptera: Cordulegastriidae). *Odonatologica* 5(4): 313-321.
256. FRAJMAN, B., A. FRUMEN & A. ŠKVARČ, 1998. *Naravovarstvena problematika Turnovih ribnikov v krajinskem parku Rački ribniki - Požeg*. Seminarska naloga pri predmetu Varstvo okolja in naravne dediščine. Oddelek za biologijo, Biotehniška fakulteta, Univerza v Ljubljani, Ljubljana. 25 str.
257. GEISTER, I., 1998. *Nakelska Sava*. MOP, Uprava RS za varstvo narave, Ljubljana. 24 str.

258. GEISTER, I., 1999. Živali in rastline krajinskega parka Dragonja. *Sopotnik*: 8.
259. GOGALA, M. [prevajalec] / A. B. KLOTS & E. B. KLOTS, 1972. *Žuželke*. Mladinska knjiga, Ljubljana. 356 str.
260. HESS, M., U. HECKES & M. SCHÖN, 1996. *Epithea bimaculata* (Charpentier) in Bayern. *Libellula* 15 (1/2): 27-44.
261. INOUE, K., 1998. A Corrigendum and some additions to my article in *Gracile* No. 59. *Gracile* 60: 30-31.
262. KARAS, J. & I. PERPAR, 1998. *Preobrazba kačjega pastirja*. Seminarska naloga, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana. iii str.
263. KOTARAC, M., 1997. *Poročilo o vzorčenju favne kačjih pastirjev na območju Pikolud pri Novi Gorici*. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž. ii+4str.
264. KOTARAC, M., I. LESKOVAR & K. POBOLJŠAJ, 1997. *Naravovarstvene smernice za obnovo kala v Divčih*. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana. ii+4str.
265. KOTARAC, M., 1998. Priloga 10: Inventarizacija kačjih pastirjev (Odonata). V: K. Poboljšaj (ured.), *Inventarizacija flore, favne in vegetacije na območju vojaškega poligona Mlake na odseku HC Razdrto-Vipava*, Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana. 7 str.
266. KOTARAC, M., 1998. Priloga 7: Kačji pastirji: Odonata. V: K. Poboljšaj (ured.), *Presoja vplivov na okolje za avtocestni odsek Maribor-Lenart za floro in vegetacijo, favno ter biotope*, Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana. i+5 str.
267. KRISTAN, J., V. JANKOVIČ-DOLENC & P. LAMUT, 1998. *Pisani svet kačjih pastirjev*. Seminarska naloga, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana. 7 str + 2 pril.
268. POBOLJŠAJ, K., 1998 (ured.). *Poročilo: "Inventarizacija flore, favne in vegetacije na območju vojaškega poligona Mlake na odseku HC Razdrto-Vipava"*. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana. iii + 12 str, 12 pril.
269. POBOLJŠAJ, K., 1998 (ured.). *Poročilo: "Presoja vplivov na okolje za avtocestni odsek Maribor-Lenart za floro in vegetacijo, favno ter biotope"*. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana. iii + 12 str., 11 pril.

270. PIRNAT, A., 1998. Fauna and ecology of dragonflies (Odonata) at Ljubljana Moor, Slovenia. V: M. Franković (ured.), Symposium Book of the Third Odonatological Symposium of the Alps - Adriatic Community, Starigrad - Paklenica, Croatia, 17-25 July 1998, str. 7.
271. REJIC, M., 1963. *Tisočeri obrazi sladke vode*. Cankarjeva založba, Ljubljana. 266 str.
272. ROZA, F. W., 1998. Libellen. V: [E. Romeijn & W. G. Wielemaker (ured.)], KNNV-AKC-kamp, Velike Bloke - Slovenië: van 13 juli tot 27 juli 1998, str. 35-37, KNNV-AKC, Utrecht.
273. SAMEJA, M., 1998. Mladinski raziskovalni biološki tabor Dolenja vas 98'. *Erjavecija* 6: 20-21.
274. SCHNAPPAUFF, I., P. SCHRIDDE, F. SUHLING & K. ULLMANN, 1996. Libellenbeobachtungen in Nordost-Griechenland. *Libellula* 15(3/4): 169-183.
275. ŠALAMUN, A., 1997. Raziskave biologije sredozemskega lesketnika *Somatochlora meridionalis* Nielsen, 1935 v Sloveniji (Anisoptera: Corduliidae). *Erjavecija* 6: 24-25.
276. TESTEN, Ž. & JAKOPIČ, K. 1998. *Kačji pastirji*. Seminarska naloga, Gimnazija Bežigrad, Ljubljana. 7 str.
277. THEISCHINGER, G., 1979. *Cordulegaster heros* sp. nov. und *Cordulegaster heros pelionensis* ssp. nov., zwei neue Taxa des *Cordulegaster boltoni* (Donovan) - Komplexes aus Europa (Anisoptera: Cordulegastridae). *Odonatologica* 8(1): 23-38.
278. TURK, R., 1998. Obalna mokrišča: izziv in priložnost. *Delo* 40(4): 12 (18.02.1998).
279. [SCHUURMANS, J.], 1998. Uit de aannameconvo. V: [E. Romeijn & W. G. Wielemaker (ured.)], KNNV-AKC-kamp, Velike Bloke - Slovenië: van 13 juli tot 27 juli 1998, str. 1-3, KNNV-AKC, Utrecht.
280. WILDERMUTH, H., 1998. Terrestrial and aquatic mating territories in *Somatochlora flavomaculata* (Vander Linden) (Anisoptera: Corduliidae). *Odonatologica* 27(2): 225-237.

(M. B.)